TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2016. gada 13. oktobrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Tiesu iestāžu sadarbība civillietās — Jurisdikcija, nolēmumu atzīšana un izpilde laulības lietās un lietās par vecāku atbildību — Regula (EK) Nr. 2201/2003 — 1. panta 1. punkta a) apakšpunkts — Materiālā piemērošanas joma — Prasība atzīt par spēkā neesošu laulību, ko trešā persona ir iesniegusi pēc viena no laulātajiem nāves — 3. panta 1. punkts — Dalībvalsts, kurā atrodas "prasītāja" dzīvesvieta, tiesu kompetence — Piemērojamība

Lieta C-294/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (Varšavas Apelācijas tiesa, Polija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 20. martā un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 17. jūnijā, tiesvedībā

Edyta Mikołajczyk

pret

Marie Louise Czarnecka ,

Stefan Czarnecki .

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja A. Prehala [*A. Prechal*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], K. Toadere [*C. Toader*] (referente) un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerāladvokāts M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,

— Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *P. Pucciariello*, *avvocato dello Stato*,

— Eiropas Komisijas vārdā – *M. Wilderspin* un *A. Stobiecka-Kuik*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2016. gada 26. maija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – poļu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 1. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta piekto un sesto ievilkumu Padomes 2003. gada 27. novembra Regulā (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (OV 2003, L 338, 1. lpp.).

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Edyta Mikołajczyk*, no vienas puses, un mirušo *Stefan Czarnecki*, ko pamatlietā pārstāv aizgādnis, un *Marie Louise Czarnecka*, no otras puses, par prasību atzīt par spēkā neesošu pēdējo minēto noslēgto laulību.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Regulas Nr. 2201/2003 preambulas 1. un 8. apsvērums ir formulēti šādi:

"1) Eiropas Kopiena ir noteikusi sev mērķi izveidot brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kurā tiek nodrošināta personu brīva pārvietošanās. Tālab Kopienai, cita starpā, ir jāveic pareizai iekšējā tirgus darbībai vajadzīgie pasākumi attiecībā uz tiesu iestāžu sadarbību civillietās.

[..]

(8) Attiecībā uz spriedumiem par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu šī regula jāpiemēro tikai attiecībā uz laulības šķiršanu un nav jāattiecina uz tādiem jautājumiem kā laulības šķiršanas pamatojums, laulāto mantas piederība vai jebkuriem citiem saistītiem pasākumiem."

4 Saskaņā ar šīs regulas 1. pantu:

"1. Šo regulu neatkarīgi no tiesas iestādes būtības piemēro civillietās, kas saistītas ar:

a) laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu;

[..]

3. Šī regula neattiecas uz:

a) vecāku un bērnu attiecību nodibināšanu vai apstrīdēšanu;

b) lēmumiem par adopciju, adopcijas sagatavošanas pasākumiem vai adopcijas atcelšanu;

c) bērna uzvārdu un vārdiem;

d) atbrīvošanu no vecāku atbildības;

e) uzturēšanas pienākumiem;

f) trastiem un mantošanu;

g) pasākumiem, ko veic saistībā ar bērnu izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem."

5 Minētās regulas 3. panta 1. punktā ir noteikts:

"Lietas, kas saistītas ar laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu un laulības atzīšanu par neesošu, piekrīt tās dalībvalsts tiesām:

a) kuras teritorijā atrodas:

— laulāto pastāvīgā dzīvesvieta vai

— laulāto pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta, ja viens no tiem arvien tur dzīvo, vai

— atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta, vai

— laulāto kopīga pieteikuma gadījumā, viena vai otra laulātā pastāvīgā dzīvesvieta, vai

— prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta, ja viņš tur pastāvīgi dzīvojis vismaz gadu tieši pirms prasības iesniegšanas, vai

— prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta, ja viņš tur pastāvīgi dzīvojis vismaz sešus mēnešus tieši pirms prasības iesniegšanas un tam ir šīs dalībvalsts piederība vai, Apvienotās Karalistes vai Īrijas gadījumā, "domicils" šajā dalībvalstī;

[..]."

6 Šīs pašas regulas 17. pantā "Piekritības noskaidrošana" ir noteikts:

"Ja kādas dalībvalsts tiesā ir iesniegta prasība, kura saskaņā ar šo regulu nav tai piekritīga, bet kura saskaņā ar šo regulu ir piekritīga citas dalībvalsts tiesai, tā pēc savas iniciatīvas paziņo, ka tai nav piekritības."

Polijas tiesības

7 No lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka atbilstoši *kodeks rodzinny i opiekuńczy* (1964. gada 25. februāra Ģimenes un aizgādnības kodekss) (*Dz. U.* Nr. 9, 59. pozīcija, ar grozījumiem) 13. panta 1. punktam laulība ir aizliegta ikvienai personai, kuru saista iepriekš noslēgta laulība.

8 Šī kodeksa 13. panta 2. punktā ir noteikts, ka laulības atzīšanu par spēkā neesošu viena no laulātajiem agrāk noslēgtas laulības pastāvēšanas dēļ var prasīt persona, kam ir tiesiska interese šajā ziņā.

9 Minētā kodeksa 13. panta 3. punktā ir noteikts, ka laulība nevar tikt atzīta par spēkā neesošu tādēļ, ka vienu no laulātajiem saista agrāk noslēgta laulība, ja agrāka laulība ir izbeigta vai tā ir atzīta par spēkā neesošu, ja vien šī laulība nav beigusies ar tās personas nāvi, kura, neraugoties uz agrāk noslēgtas laulības pastāvēšanu, bija noslēgusi jaunu laulību.

10 Atbilstoši *kodeks postępowania cywilnego* (1964. gada 17. novembra Civilprocesa kodekss) (*Dz. U.* Nr. 43, 296. pozīcija, ar grozījumiem) 1099. pantam tiesa, kas izskata lietu, pēc savas iniciatīvas jebkurā tiesvedības stadijā pārbauda valsts tiesu kompetences esamību un, ja tā konstatē, ka valsts tiesai nav kompetences, tā prasību atzīst par nepieņemamu. Valsts tiesas kompetences neesamības sekas ir tiesvedības spēkā neesamība.

Pamatlietas rašanās fakti un prejudiciālie jautājumi

11 2012. gada 20. novembrī *E. Mikołajczyk* cēla prasību *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšavas apgabaltiesa, Polija) par *S. Czarnecki* un *Marie Louise Czarnecka*, dzimusi *Cuenin*, laulības, kas 1956. gada 4. jūlijā noslēgta Parīzē (Francija), atzīšanu par spēkā neesošu. Viņa tajā norādīja, ka ir *Zdzisława Czarnecka*, *S. Czarnecki* pirmās laulātās, kas ir mirusi 1999. gada 15. jūnijā, testamentārā mantiniece.

12 *E. Mikołajczyk* norāda, ka *S. Czarnecki* un *Zdzisława Czarnecka* laulība, kas noslēgta 1937. gada 13. jūlijā Poznaņā (Polija), vēl pastāvēja brīdī, kad tika noslēgta *S. Czarnecki* un *Marie Louise Czarnecka* laulība, tādējādi pēdējā minētā laulība ir bigāmas attiecības un tādēļ tā jāatzīst par spēkā neesošu.

13 *Marie Louise Czarnecka* savukārt prasīja, lai prasība par laulības atzīšanu par spēkā neesošu tiktu atzīta par nepieņemamu Polijas tiesu kompetences neesamības dēļ. Viņa uzskata, ka šī prasība bija jāceļ, piemērojot Regulas Nr. 2201/2003 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta otro un trešo ievilkumu, vai nu laulāto pēdējās parastās dzīvesvietas dalībvalsts tiesā, jo viens no abiem tur vēl joprojām dzīvo, vai arī atbildētāja parastās dzīvesvietas valsts tiesā, tas ir, abos gadījumos – Francijas tiesā. *S. Czarnecki*, kurš nomira 1971. gada 3. martā Francijā, pārstāvošais aizgādnis pamattiesvedībā pievienojās *Marie Louise Czarnecka* prasījumiem.

14 Ar 2013. gada 9. septembra rīkojumu, kas stājās spēkā pēc tam, kad puses to neapstrīdēja, *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšavas apgabaltiesa) noraidīja šo iebildumu par nepieņemamību, atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta piektajam ievilkumam apgalvojot, ka tā bija kompetenta lemt par prasību, kas attiecās uz laulības atzīšanu par spēkā neesošu.

15 Pēc būtības šī tiesa ar 2014. gada 13. februāra spriedumu noraidīja minēto prasību kā nepamatotu tādēļ, ka prasītāja nebija pierādījusi, ka *S. Czarnecki* pirmā laulība turpināja pastāvēt brīdī, kad tika noslēgta viņa un *Marie Louise Czarnecka* laulība, bet minētās tiesas konstatētie fakti, tieši otrādi, ļauj konstatēt, ka pirmā laulība ir beigusies ar laulības šķiršanu 1940. gada 29. maijā.

16 Šo spriedumu *E. Mikołajczyk* pārsūdzēja *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (Varšavas Apelācijas tiesa, Polija), iesniedzējtiesā.

17 Šī tiesa uzskata, ka atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 17. pantam un Civilprocesa kodeksa 1099. pantam tai pēc savas iniciatīvas ir jāpārbauda tās starptautiskā jurisdikcija izskatīt pamatlietu, neraugoties uz to, ka pirmās instances tiesa ir jau lēmusi par šo jautājumu.

18 Šajā ziņā minētā tiesa pauž šaubas par interpretāciju, it īpaši par Regulas Nr. 2201/2003 1. un 3. panta interpretāciju, un vēlas saņemt skaidrojumus par šīs regulas materiālo piemērošanas jomu. Tādējādi tā šaubās, pirmkārt, par to, vai prasība par laulības atzīšanu par spēkā neesošu, kas ir celta pēc viena no laulātajiem nāves, ietilpst minētās regulas piemērošanas jomā. Šajā ziņā tā norāda, ka ar pēdējo minēto ir atcelta 2000. gada 29. maija Regula (EK) Nr. 1347/2000 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par abu laulāto vecāku atbildību par bērniem (OV 2000, L 160, 19. lpp.), kuras saturā lielā mērā bija pārņemta Konvencija par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās, kas ir pieņemta ar Padomes 1998. gada 28. maija aktu (OV 1998, C 221, 2. lpp.). Skaidrojošajā ziņojumā par šo konvenciju, ko ir izstrādājusi *Alegria Borrás* un apstiprinājusi Padome (OV 1998, C 221, 27. lpp.), ir precizēts, ka no tās piemērošanas jomas ir izslēgtas procedūras par laulības spēkā esamības pārbaudi, pamatojoties uz pieteikumu par atzīšanu par spēkā neesošu, kas iesniegts pēc viena vai abu laulāto nāves.

19 Tāpat arī attiecībā uz Regulas Nr. 2201/2003 piemērošanas jomu un gadījumā, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, šī tiesa, otrkārt, šaubās, vai uz prasību atzīt laulību par spēkā neesošu, ko ir iesniegusi persona, kas nav viens no laulātajiem, attiecas šī regula.

20 Ja uz šo otro jautājumu ir jāatbild apstiprinoši, iesniedzējtiesa vēlas saņemt precizējumus par jautājumu, vai dalībvalsts tiesu kompetence izskatīt prasību par laulības atzīšanu par spēkā neesošu, ko ir iesniegusi trešā persona, var tikt balstīta uz Regulas Nr. 2201/2003 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta piektajā un sestajā ievilkumā paredzētajiem kompetences pamatiem, līdz ar to šīs trešās personas parastās dzīvesvietas dalībvalsts tiesa var atzīt savu jurisdikciju, un tādējādi nepastāv saikne starp tiesu, kurā ir celta prasība, un laulātā vai abu laulāto parasto dzīvesvietu.

21 Šādos apstākļos *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (Varšavas Apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai prasības par laulības atzīšanu par spēkā neesošu pēc viena no laulātajiem nāves ietilpst Regulas Nr. 2201/2003 piemērošanas jomā?

2) Vai tad, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, iepriekš minētās regulas piemērošanas jomā ietilpst arī prasības par laulības atzīšanu par spēkā neesošu, ko ir cēlusi persona, kura nav viens no laulātajiem?

3) Vai tad, ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša, tiesvedībā par laulības atzīšanu par spēkā neesošu, ko ir ierosinājusi persona, kura nav viens no laulātajiem, tiesas jurisdikciju var pamatot ar kompetences pamatiem, kas ir minēti Regulas Nr. 2201/2003 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta piektajā un sestajā ievilkumā?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo un otro jautājumu

22 Uzdodot pirmo un otro jautājumu, kas ir jāpārbauda kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai pēc viena no laulātajiem nāves trešās personas celta prasība par laulības atzīšanu par spēkā neesošu ietilpst Regulas Nr. 2201/2003 piemērošanas jomā.

23 Saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 1. panta 1. punkta a) apakšpunktu to neatkarīgi no tiesas iestādes rakstura piemēro civillietās, kas saistītas ar laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par spēkā neesošu.

24 Lai noteiktu, vai prasība ietilpst šīs regulas piemērošanas jomā, ir jāpievēršas tās priekšmetam (spriedums, 2015. gada 21. oktobris, *Gogova*, C-215/15, EU:C:2015:710, 28. punkts un tajā minētā judikatūra). Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka iesniedzējtiesā ir celta prasība par 1956. gada 4. jūlijā Parīzē noslēgtas laulības starp *Marie Louise Czarnecka* un *S. Czarnecki* atzīšanu par spēkā neesošu, kas ir pamatota ar apgalvoto agrākas laulības pastāvēšanu, kura noslēgta starp pēdējo minēto un *Zdzisława Czarnecka*. Tādējādi šīs prasības priekšmets principā ir "laulības atzīšana par spēkā neesošu" Regulas Nr. 2201/2003 1. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

25 Tomēr iesniedzējtiesa nav pārliecināta, ka šāda prasība ietilpst minētās regulas piemērošanas jomā, ja to ir cēlusi trešā persona pēc viena no laulātajiem nāves.

26 Šajā ziņā no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un šo normu ietverošā tiesiskā regulējuma mērķi (spriedumi, 2013. gada 19. septembris, *van Buggenhout* un *van de Mierop*, C-251/12, EU:C:2013:566, 26. punkts, kā arī 2015. gada 26. marts, *Litaksa*, C-556/13, EU:C:2015:202, 23. punkts).

27 Attiecībā, pirmkārt, uz Regulas Nr. 2201/2003 1. panta 1. punkta a) apakšpunkta saturu ir jānorāda, ka šajā tiesību normā to jomu vidū, kas ietilpst šīs regulas piemērošanas jomā, ir norādīta it īpaši laulības atzīšana par spēkā neesošu, nenošķirot atkarībā no šādas prasības celšanas datuma saistībā ar viena no laulātajiem nāvi vai personas, kam ir tiesības celt šādu prasību tiesā, identitātes. Tātad, ja ņem vērā tikai šīs tiesību normas tekstu, prasība atzīt laulību par spēkā neesošu, ko ir iesniegusi trešā persona pēc viena no laulātajiem nāves, šķiet, ietilpst Regulas Nr. 2201/2003 piemērošanas jomā.

28 Otrkārt, šādu Regulas Nr. 2201/2003 1. panta 1. punkta a) apakšpunkta interpretāciju apstiprina šīs tiesību normas konteksts.

29 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 2201/2003 1. panta 3. punktā izsmeļoši ir uzskaitītas no šīs regulas piemērošanas jomas izslēgtās jomas, kuru vidū it īpaši ir uzturēšanas saistības, kā arī trasti un mantošana. Arī minētās regulas preambulas 8. apsvērumā ir precizēts, ka šī regula jāpiemēro tikai attiecībā uz laulības šķiršanu un nav jāattiecina uz tādiem jautājumiem kā laulāto mantas piederība.

30 Prasība atzīt laulību par spēkā neesošu, ko ir cēlusi trešā persona pēc viena no laulātajiem nāves, nav minēta to jomu vidū, kas ir izslēgtas no šīs regulas piemērošanas jomas un kas ir uzskaitītas tās 1. panta 3. punktā.

31 Turklāt, ja ir taisnība, ka, pēc iesniedzējtiesas domām, *E. Mikołajczyk* interese celt prasību pamatlietā ir saistīta ar viņas kā *Zdzisława Czarnecka* testamentārās mantinieces statusu, šī tiesa precizē, ka šī lieta tomēr attiecas tikai uz *Marie Louise Czarnecka* un *S. Czarnecki* noslēgtās laulības atzīšanu par spēkā neesošu un tādējādi uz to nevar attiekties Regulas Nr. 2201/2003 1. panta 3. punkta f) apakšpunktā paredzētais izņēmums, kurš attiecas uz trastiem un mantošanu.

32 Treškārt, Regulas Nr. 2201/2003 1. panta 1. punkta a) apakšpunkta interpretācija, kurai atbilstoši prasība par laulības atzīšanu par spēkā neesošu, ko pēc viena no laulātajiem nāves ir cēlusi trešā persona, ietilpst šīs regulas piemērošanas jomā, arī atbilst pēdējās minētās mērķim.

33 Šajā ziņā ir jānorāda, ka saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 preambulas 1. apsvērumu šīs regulas mērķis ir izveidot brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kurā tiek nodrošināta personu brīva pārvietošanās. Šajā nolūkā šīs regulas II un III nodaļā tostarp ir paredzēti noteikumi, kuri regulē jurisdikciju, kā arī nolēmumu laulības šķiršanas lietās atzīšanu un izpildi un kuru mērķis ir nodrošināt tiesisko noteiktību (spriedums, 2009. gada 16. jūlijs, *Hadadi*, C-168/08, EU:C:2009:474, 47. un 48. punkts).

34 Tādas prasības izslēgšana no Regulas Nr. 2201/2003 piemērošanas jomas, kāda ir pamatlietā, kaitētu minētā mērķa ievērošanai, jo šī izslēgšana varētu palielināt tiesisko nenoteiktību saistībā ar vienota tiesiskā regulējuma neesamību šajā jomā un it īpaši tādēļ, ka Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 4. jūlija Regula (ES) Nr. 650/2012 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi (OV 2012, L 201, 107. lpp.) neattiecas ne uz jautājumiem, kas ir saistīti ar fizisko personu stāvokli, ne uz ģimenes attiecībām.

35 Turklāt, kā ģenerāladvokāts ir uzsvēris savu secinājumu 27. punktā, tas, ka pamatlietā aplūkotā prasība par atzīšanu par spēkā neesošu attiecas uz laulību, kas jau ir izbeigta ar viena no laulātajiem nāvi, nenozīmē, ka šī prasība neietilpst Regulas Nr. 2201/2003 piemērošanas jomā. Nav izslēgts, ka personai var būt interese panākt laulības atzīšanu par spēkā neesošu pat pēc viena no laulātajiem nāves.

36 Šādas intereses gan ir jāvērtē atkarībā no piemērojamā valsts tiesiskā regulējuma, bet nav neviena iemesla atņemt trešajai personai, kas ir cēlusi prasību par laulības atzīšanu par spēkā neesošu pēc viena no laulātajiem nāves, tiesības atsaukties uz Regulā Nr. 2201/2003 paredzētajām vienotajām kolīziju normām.

37 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo un otro prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 2201/2003 1. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka pēc viena no laulātajiem nāves trešās personas iesniegta prasība par laulības atzīšanu par spēkā neesošu ietilpst Regulas Nr. 2201/2003 piemērošanas jomā.

Par trešo prejudiciālo jautājumu

38 Uzdodot trešo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 2201/2003 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta piektais un sestais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka persona, kas nav viens no laulātajiem un ir cēlusi prasību atzīt laulību par spēkā neesošu, var atsaukties uz minētajās tiesību normās paredzētajiem kompetences pamatiem.

39 Iesniedzējtiesai ir šaubas par atbildi, kas jāsniedz uz šo jautājumu, jo gadījumā, ja atbilde ir apstiprinoša, tiesa, kam nav nekādas saistības ar laulāto vai viena no laulātajiem parasto dzīvesvietu, var izskatīt prasību par laulības atzīšanu par spēkā neesošu, ko ir iesniegusi trešā persona.

40 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 2201/2003 3. pantā ir noteikti vispārējie piekritības kritēriji laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas un laulības atzīšanas par spēkā neesošu jomā. Šie objektīvie, nekumulatīvie un ekskluzīvie kritēriji atbilst vajadzībai pēc tiesiskā regulējuma, kas ir piemērots kolīziju laulības šķiršanas jomā specifiskajām vajadzībām.

41 Kaut arī Regulas Nr. 2201/2003 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta pirmajā līdz ceturtajā ievilkumā ir tieša atsauce uz laulāto un atbildētāja parastās dzīvesvietas kritērijiem, šīs regulas 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta piektajā ievilkumā, kā arī 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta sestajā ievilkumā ir atļauts piemērot kompetences noteikumu *forum actoris*.

42 Šajās pēdējās minētajās tiesību normās noteiktos apstākļos dalībvalsts, kuras teritorijā atrodas atbildētāja parastā dzīvesvieta, tiesām ir atzīta jurisdikcija lemt par laulības šķiršanu. Tādējādi atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta piektajam ievilkumam šāda jurisdikcija tiek piešķirta, ja prasītājs tajā dzīvojis vismaz gadu tieši pirms prasības iesniegšanas, bet šīs regulas 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta sestajā ievilkumā šī jurisdikcija ir paredzēta arī tad, ja prasītājs tur ir dzīvojis vismaz sešus mēnešus pirms šīs prasības iesniegšanas un tam ir attiecīgās dalībvalsts piederība vai noteiktos gadījumos – ja tur ir viņa domicils.

43 Šādos apstākļos, lai atbildētu uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu, ir jānosaka jēdziena "prasītājs" precīzs saturs minēto tiesību normu izpratnē, lai noteiktu, vai šis jēdziens attiecas tikai uz laulātajiem vai tas ietver arī trešās personas.

44 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru gan no Savienības tiesību vienveidīgas piemērošanas, gan no vienlīdzības principa izriet prasība, ka Savienības tiesību normas formulējums, kurā tās satura un piemērošanas jomas noskaidrošanai nav nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, parasti visā Savienībā ir interpretējama autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā tiesību normas kontekstu un attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķi (šajā ziņā skat. spriedumus, 2009. gada 2. aprīlis, *A*, C-523/07, EU:C:2009:225, 34. punkts, un 2009. gada 16. jūlijs, *Hadadi*, C-168/08, EU:C:2009:474, 38. punkts).

45 Tā kā Regulas Nr. 2201/2003 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta piektajā un sestajā ievilkumā nav ietverta neviena tieša atsauce uz dalībvalstu tiesībām, lai noteiktu jēdziena "prasītājs" saturu, šai noteikšanai ir jānotiek, ņemot vērā šo tiesību normu kontekstu un šīs regulas mērķi.

46 Attiecībā uz kontekstu, kurā ietilpst Regulas Nr. 2201/2003 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta piektais un sestais ievilkums, no Tiesas judikatūras izriet, ka šajā pantā ir paredzēti vairāki kompetences pamati, kuru starpā nav noteikta hierarhija, jo visi objektīvie kritēriji, kas ir noteikti minētajā pantā, ir alternatīvi (šajā ziņā skat. spriedumu, 2009. gada 16. jūlijs, *Hadadi*, C-168/08, EU:C:2009:474, 48. punkts).

47 No minētā izriet, ka ar Regulu Nr. 2201/2003 izveidotās jurisdikcijas noteikšanas kārtības laulības šķiršanas lietās mērķis nav izslēgt vairākas jurisdikcijas. Tieši pretēji, ir skaidri paredzēta vairāku tiesu jurisdikciju līdzāspastāvēšana bez hierarhijas to vidū (spriedums, 2009. gada 16. jūlijs, *Hadadi*, C-168/08, EU:C:2009:474, 49. punkts).

48 Attiecībā uz minētās regulas 3. panta 1. punkta a) apakšpunktā uzskaitītajiem kritērijiem Tiesa ir nospriedusi, ka tie dažādā ziņā ir balstīti uz laulāto parasto dzīvesvietu (spriedums, 2009. gada 16. jūlijs, *Hadadi*, C-168/08, EU:C:2009:474, 50. punkts).

49 No iepriekš izklāstītā izriet, ka Regulas Nr. 2201/2003 3. pantā noteiktie piekritības noteikumi, tostarp tie, kas ir paredzēti šī panta 1. punkta a) apakšpunkta piektajā un sestajā ievilkumā, ir izstrādāti, lai aizsargātu laulāto intereses.

50 Šāda interpretācija atbilst arī šīs regulas mērķim, jo ar to ir radītas elastīgas kolīzijas normas, lai ņemtu vērā personu mobilitāti un aizsargātu arī tā laulātā tiesības, kurš ir atstājis parastās kopējās dzīvesvietas valsti, nodrošinot faktiskas saiknes starp ieinteresēto personu un dalībvalsti, kas īsteno jurisdikciju, pastāvēšanu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2007. gada 29. novembris, *Sundelind Lopez*, C-68/07, EU:C:2007:740, 26. punkts).

51 No minētā izriet, ka tad, ja trešās personas celta prasība atzīt laulību par spēkā neesošu ietilpst Regulas Nr. 2201/2003 piemērošanas jomā, šai trešajai personai turpina būt saistoši laulāto labā noteiktie jurisdikcijas noteikumi. Turklāt šī interpretācija neatņem minētajai trešajai personai piekļuvi tiesai, jo tā var atsaukties uz citiem kompetences pamatiem, kas paredzēti šīs regulas 3. pantā.

52 Šī iemesla dēļ jēdziens "prasītājs" Regulas Nr. 2201/2003 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta piektā un sestā ievilkuma izpratnē ietver tikai laulātos.

53 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz trešo prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 2201/2003 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta piektais un sestais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka persona, kas nav viens no laulātajiem un ir cēlusi prasību atzīt laulību par spēkā neesošu, nevar atsaukties uz šajās tiesību normās paredzētajiem kompetences pamatiem.

Tiesāšanās izdevumi

54 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) Padomes 2003. gada 27. novembra Regulas (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu 1. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka pēc viena no laulātajiem nāves trešās personas iesniegta prasība par laulības atzīšanu par spēkā neesošu ietilpst Regulas Nr. 2201/2003 piemērošanas jomā;

2) Regulas Nr. 2201/2003 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta piektais un sestais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka persona, kas nav viens no laulātajiem un ir cēlusi prasību atzīt laulību par spēkā neesošu, nevar atsaukties uz šajās tiesību normās paredzētajiem kompetences pamatiem.

[Paraksti]